

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie în Limba Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență (BA)
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Istorie, Biblioteconomie și științele Informării, Arhivistică, Istoria artei

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Paleografie maghiară (II) (HLM1616)						
2.2 Titularul activităților de curs	Dr. Lupescu Mária conferențiar universitar						
2.3 Titularul activităților de seminar	Dr. Lupescu Mária conferențiar universitar						
2.4 Anul de studii	III	2.5 Semestrul	VI	2.6. Tipul de evaluare	Colocviu	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	36	Din care: 3.5 curs	12	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					15
Examinări					15
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		85			
3.8 Total ore pe semestru		36(fizice) + 85(convenționale) = 121			
3.9 Numărul de credite		4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> este util, dacă anterior studenții au urmat cursul de Limba izvoarelor – limba maghiară
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> cunoașterea limbii maghiare este foarte recomandată este utilă cunoașterea limbii și a paleografiei latine

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> este recomandată prezența constantă și activă
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> prezența în proporție de 70% este obligatorie cunoașterea bibliografiei de seminar este obligatorie

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • asimilarea de cunoștințe conceptuale și de fond • însușirea de metode necesare cunoașterii disciplinei • utilizarea corectă a metodelor în cadrul profesiei • stabilirea faptelor istorice pe baza izvoarelor • competență de transmitere în mod oral și în scris a informațiilor însușite, în limba maternă și într-o limbă străină la alegere
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • utilizarea informațiilor însușite în descrierea unor situații sau evenimente din sfera disciplinelor înrudite cu istoria • analiza, evaluarea și contextualizarea corectă a evenimentelor istorice • analiza și evaluarea studiilor de caz

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Disciplina se adresează studenților de la istorie, precum și studenților de la specializările înrudite cu istoria cum ar fi Arhivistica, Biblioteconomia, Istoria artei. Specialiștilor din aceste domenii este indispensabilă cunoașterea teoretică și practică a prelucrării izvoarelor scrise, pentru care este necesară familiarizarea studenților cu cunoștințe de paleografie și lingvistică • Deoarece în materialul arhivistic folosirea limbii maghiare apare în izvoare cu precădere în perioada premodernă, studenții vor studia cu preponderență izvoare scrise din această perioadă • Un obiectiv important va fi și acela de a-i familiariza pe studenți cu funcționarea acelor instituții care au jucat un rol important în emiterea documentelor în Ungaria și Principatul Transilvaniei. Prin urmare, studenții vor dobândi cunoștințe temeinice legate de cancelaria regală, de cea princiară, de locurile de adevărire, comitate, orașe și târguri, instituții bisericești, dar și scrise de persoane private.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Un obiectiv important al disciplinei (care în esență este una foarte practică) îl reprezintă familiarizarea studenților atât din punct de vedere teoretic, cât mai ales practic cu diferitele tipuri de documente (privilegii, donații, cărți regale și princiare, cărți orășenești, scrisori de zălogire, testamente, etc.) • Caracterul practic al cursului este accentuat de faptul că studenții transcriu textele studiate și citite, formulând și câte un regist la fiecare text • Obiectivul final este acela ca studentul să fie capabil să citească, să înțeleagă și să interpreteze textul maghiar din epoca premodernă.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
----------	-------------------	------------

Tema 1: Tipuri de litere din epocă, numere, prezentarea și exersarea celor mai importante prescurtări latine și maghiare, precum și a noțiunilor	Proiecție, comunicare	
Tema 2: Istoria scrisului și monumente de scriere I (trecerea în revistă a istoriei scrisului, perioade, tipuri)	Proiecție, comunicare	
Tema 3: Istoria scrisului și monumente de scriere II (trecerea în revistă a istoriei scrisului, perioade, tipuri)	Proiecție, comunicare	
Tema 4: Analiza relației dintre oralitate și scriere pe baza unor izvoare premoderne	Proiecție, comunicare	
Tema 5: Diferențierea practicii scrisului în perioada premodernă	Proiecție, comunicare	
Tema 6: Activitatea de emitere de documente a instituțiilor centrale	Proiecție, comunicare	
Tema 7: Activitatea de emitere de documente a instituțiilor locale	Proiecție, comunicare	
Tema 8: Practica scrisului în mediul laic privat	Proiecție, comunicare	
Tema 9: Monumente de scriere – tipuri de scriere: testamente	Proiecție, comunicare	
Tema 10: Monumente de scriere – tipuri de scriere: inventare	Proiecție, comunicare	
Tema 11: Prelucrarea unor documente diferite ca tip din arhiva de la Jibou al familiei Wesselényi (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára în Arhivele Naționale, Direcția Cluj) (copii foto)	Proiecție, comunicare	
Tema 12: Prelucrarea unor documente diferite ca tip din arhiva familiei Béli (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára în Arhivele Naționale, Direcția Cluj) (copii foto)	Proiecție, comunicare	

Bibliografie

Bak Borbála: “A XVI-XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései“. *Fons* 7.1 (2000): 91-137. https://epa.oszk.hu/03300/03304/00019/pdf/EPA03304_fons_2000_01_091-137.pdf

Bessenyei József – Horváth Zita – Tóth Péter – Tringli István: *Latin – magyar – német paleográfiai szöveggyűjtemény*. Budapest, 2006. <https://mek.oszk.hu/04800/04866/04866.pdf>

Bessenyei József: *Mikrotörténelem és forráskiadás*. Miskolc, 1998.

Bogdán István: *Magyarországi hossz és földmértékek a XVI. század végéig*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1978. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv4_06/?pg=0&layout=s

Bogdán István: *Magyarországi űr-, térfogat-, súly- és darabmértékek 1874-ig*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1991. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv4_07/?pg=0&layout=s

Ember Győző: *Levéltári terminológiai lexikon*. Budapest, 1982.

Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár. Anyagát gyűjtötte és szerkesztette Szabó T. Attila et al. I-XIV. Bukarest, 1976-2014. <https://mek.oszk.hu/08300/08370/pdf/index.html>

Hegedűs Attila – Papp Lajos (szerk.): *Középkori leveleink (1541-ig)*. /Régi magyar levéltár 1./ Budapest, 1991, Tankönyvkiadó. <http://mek.oszk.hu/17600/17642/17642.pdf>

Jakó Zsigmond: *Írás, könyv, értelmiség*. Kolozsvár, Kriterion Könyvkiadó, 1978. <https://mek.oszk.hu/03200/03227/html/>

Jakó Zsigmond – Radu Manolescu: *A latin írás története*. Budapest, 1987. <https://mek.oszk.hu/03200/03226/03226.pdf>

Jakubovich Emil – Pais Dezső (szerk.): *Ó-magyar olvasókönyv*. /Tudományos gyűjtemény 30./ Pécs, 1929.

Jean, George: *Az írás, az emberiség emlékezete*. Park Kiadó, Bp., 1991.

Kállai István: *A magyar hivatali írásbeliség 1181–1981*. Budapest, 1984.

Keszeg Vilmos: *Alfabetizáció, írásszokások, populáris írásbeliség*. KJNT – BBTE Magyar Néprajz és Antropológiai Tanszék, Kolozsvár, 2008.

Kéki Béla: *Az írás története. A kezdetektől a nyomdabetűig*. Vince Kiadó, Bp., 2001.

Komjáthy Miklós: „A magyarországi írásbeliség kialakulása (Írástudó réteg, kancellária, oklevelek. Az ügyek intézése során keletkezett iratok).” In: *Régi könyvek és kéziratok*. Budapest, 1974.

Mezey László: *Paleográfia. A latin írás története*. Bp., 1964.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/LeveltariKozlemenyek_37/?pg=148&layout=s

Molnár József – Simon Györgyi: *Magyar nyelvemlékek*. 3. javított és bővített kiadás. Budapest, 1980, Tankönyvkiadó.

Murvai Olga – Anton Ecaterina: *Curs practic de limba veche și paleografie maghiară*. București, 2000.

Nyíri Kristóf és Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998.

Paleográfiai olvasókönyv könyvtár szakos hallgatóknak. Összeáll. Hegyi Ádám, Simon Melinda, Zvara Edina. Szeged: JATEPress, 2007. 137 p. (Habent sua fata libelli III.)

Réfi Oszló Magdolna: *Iratfajták, irattípusok*. Bp., 1988, Levéltári Módszertani Füzetek 6.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/LeveltariKorpusz_LevModFuz_06/?pg=0&layout=s

Szentpétery Imre: *Magyar oklevéltan. /A magyar történettudomány kézikönyve II/3./*. Budapest, 1930, 83-117, 121-138, 214-222. p.

Szentpétery Imre: *A kronológia kézikönyve*. Könyvértékesítés i Vállalat, Bp. 1985.

<https://mek.oszk.hu/05400/05442/pdf/>

Varjas Béla: “Paleográfiai útmutató 15–17. századi magyar nyelvű kéziratok olvasásához.” In: *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*. Szerk. Hargittay Emil. Universitas, Bp. 1996. (1997) 207–221. p. <http://mek.oszk.hu/18000/18020/18020.pdf>

XVI-XVII. századi paleográfiai gyakorlatok. I-II-III. Összeállította: J. Újváry Zsuzsanna, Zimányi Vera, Piliscsaba, 1997, 2003.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Tema 1: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste legate de următoarele documentele emise de András Vér și István Suky, precum și a scrisorilor scrise de Aladár Várday și János Corvin	Exerciții de transcriere, analiză de document	
Tema 2: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale următoarelor testamente: István Cseh, Ferenc Bodó și János Pókai Sárosi	Exerciții de transcriere, analiză de document	
Tema 3: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale următoarelor documente emise, scrise (sau în numele lor) de Anna Báthori și János Drágffy, Ferenc Dóczy și Ferenc Ethele	Exerciții de transcriere, analiză de document	
Tema 4: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale listei de zestre al Mariei Drágffy, precum conscripția bunurilor lui Pál Tomori	Exerciții de transcriere, analiză de document	
Tema 5: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale scrisorilor de dragoste scrise de Elek Thurzó, Fruzsina Telegdi și Orsolya Kanizsai	Exerciții de transcriere, analiză de document	

Tema 6: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale scrisorilor scrise de Ferenc Belváry, István Báthori și Márton Nádasdy, în care relatează diferite lupte	Prezentare de referate, citire și transcriere de documente, interpretarea textelor	
Tema 7: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale scrisorilor scrise de diacul Péter și György Bagdi, în care relatează diferite lupte, precum și a actelor de zălogire scrise de Benedek și Mihály Sombory	Citire și transcriere de documente, interpretarea textelor	
Tema 8: Citirea, transcrierea, redactarea de regeste ale listei de zestre aparținătoare lui Kata Paksy și ale bunurilor Anei Báthori	Exerciții de transcriere, analiză de document	
Tema 9: Prelucrarea unor documente scrise de Imre, Farkas și Pál Mikola diferite ca tip din arhiva familiei Jósika (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára în Arhivele Naționale, Direcția Cluj) (copii foto)	Prezentare de referate, transcriere și analiză de texte	
Tema 10: Documente referitoare la comerț: instrucțiunile Anei Bornemissza la adresa juzilor de târg și de vin din Făgăraș (Arhiva bisericii reformate din Făgăraș în Arhiva Episcopatului Reformat)	Discuții, citire și transcriere de texte, interpretare	
Tema 11: Documente referitoare la bresle: permisiunea lui Sigismund Báthori privind organizarea breslei măcelarilor în Alba Iulia și actele măcelarilor din Făgăraș (MNL OL F 2. XXII. p. 227-230, Arhiva bisericii reformate din Făgăraș în Arhiva Episcopatului Reformat)	Discuții, citire de texte, interpretare	
Tema 12: Documente referitoare la bresle: instrucțiunile privitoare la breasla măcelarilor din Cluj (KmOL Arhiva orașului Cluj, Protocoale)	Citire și transcriere de texte, interpretare	

Bibliografie

A Nádasdyak és Szegedi Kőrös Gáspár levelezése. /Magyar Levelestár/. Vál., a szövegeket gondozta, jegyz. Vida Tivadar. Budapest, 1988.

Benkő Loránd (főszerk.): *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. I-IV. Budapest, 1967-1984.

Capelli, Adriano: *Lexicon abbreviaturam. Dizzionario di abbreviature latine ed italiane*. Milano, 1973.

Jakó Zsigmond: "Ródi Cseh István végrendelete 1507-ből." *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* 6.1 (1962): 184-187.

Kelemen Lajos: "Pókai Sárosi János végrendelete". *Keresztény Magvető* 1912: 294-298.

Kelemen Lajos: "Suky István magyar menedéklevele 1508-ból". *Erdélyi Múzeum* 29 (1912): 257-264.

Mályusz Elemér: "Az Országos Levéltár Nádasdy-levéltárának magyar levelei. 1531-1549". *Levéltári Közlemények* 1 (1923): 126-149, 287-309.

Papp Klára, Gorun-Kovács György, Jeney-Tóth Annamária (szerk.): *Várostartörténeti források. Erdély és a Partium a 16-19. században*. Debrecen, 2005, 161-166, 167-169, 194-195. p.

Papp László: *Magyar nyelvű levelek és okiratok formái a XVI. században. /Nyelvtudományi értekezések 44./*. Budapest, 1964.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/LeveltariKozlemenyek_37/?pg=148&layout=s

Szamota István – Zolnai Gyula: *Magyar oklevél-szótár*. Budapest, 1902-1906.

<https://mek.oszk.hu/07000/07001/07001.pdf>

Szeretők és házastársak. A leveleket vál., utószó, jegyz. Erdődy Edit. Budapest, 1978.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- dezvoltarea aptitudinii comunicative
- eficiență analitică
- interdisciplinaritate
- stăpânirea limbajului profesional

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoștințe de bază, de termeni	Evaluare scrisă	15%
	Interdisciplinaritate	Evaluare scrisă	15%
10.5 Seminar/laborator	Capacitate de transcriere, interpretare	Evaluare scrisă	50%
	Cunoștințe de noțiuni	Evaluare scrisă	20%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none">• cunoașterea bibliografiei obligatorii• prezență activă în proporție de cel puțin 70%• cunoașterea noțiunilor de bază• transcrierea și interpretarea unui text cu grad de dificultate ridicat, formularea unui regist			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Cluj, 13 martie 2020

Conf. univ. dr. Lupescu Mária

Conf. univ. dr. Lupescu Mária

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

Cluj, 31 martie 2019

Conf. univ. dr. Nagy Robert-Miklos